

عنوان مقاله:

احمد جام و تذکره نویسان در حکایتی از جنگی دست نویس و مقامات ژنده پیل

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش زبان و ادبیات فارسی، دوره 15، شماره 47 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسنده:

مریم زمانی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور

خلاصه مقاله:

تحلیل بازنویسی متون ادبی در دوره های مختلف تاریخی با توجه به تغییرات زبانی، در حوزه واژگان، نحو و بلاغت می تواند دگرگونی مفاهیم و تصاویر مندرج در آن آثار و تاثیر تغییرات تاریخی بر متون را نشان دهد. تذکره ها و تراجم احوال نیز از این قاعده خارج نیستند و شاید بتوان گفت که در هر دوره از بازنویسی متون ادبی تصویری جدید از متون پیشین خلق می شود. در کتاب مقامات ژنده پیل حکایتی از احمد جام نقل است که از قضا در یکی از نسخه های خطی دانشگاه تهران که به صورت جنگ ثبت شده، روایتی به لحنی دیگر از آن آمده است. این پژوهش علاوه بر ذکر و تصحیح این چند برگ به دنبال آن است که چه اندازه تذکره نویسان و حکایت پردازان به اشاره های آهسته قلم در توصیف ویژگی ها و شیوه سلوک شیخ جام تغییر داده و با جمله ای و خطی، تصویری مبهم از او نشان داده اند. در این دو نسخه، علاوه بر اختلافات زبانی و بلاغی تغییراتی در مکان ها، چگونگی وقوع رخدادها و واکنش ها دیده می شود که پایبند نبودن تذکره نویس به متن اساس و اولیه ای را نشان می دهد. اما شباهت های بسیار در جمله نویسی و بیان موضوع میان دو نسخه نشان دهنده وجود نسخه اصیل تری از داستان است که منبع هر دو روایت محسوب می شود. در شیوه بلاغی و چگونگی بیان، از نظر نحو و الگوهای زبانی میان دو روایت تفاوت هایی وجود دارد. از نظر محتوایی نکته قابل توجه این است که نویسنده هر دو مکتوب به بیان اطلاعات دقیق و مشترک تاریخی و جغرافیایی از موضوع می پردازد و در ارایه آمار اختلافی ندارند از طرفی تمام این حکایت خود سند روشنی است از جایگاه و قدرت صوفیه در دوره های تاریخی مورد نظر.

کلمات کلیدی:

احمد جام، تذکره نویسی، طغرل تکین، سلطان سنجر، نسخه خطی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/994151>

